

CHRISTINE MONDON

RUDOLF DE HABSBURG

Mayerling sau
sfârșitul unui imperiu

Traducere din franceză de Diana Morărașu
Prefață de Petre Otu

CORINT
ISTORIE

CHRISTINE MONDON, licențiată în germană, doctor în litere al universității Paris-IV Sorbona, conferențiar la universitatea Bordeaux III, este autoarea scrierilor *Sissi, une femme d'avant-garde* și *Louis II de Bavière, le Roi des lunes*, apărute la Bernard Giovanangeli, Paris, în 2007.

Redactare: Alexandru Macovei

Tehnoredactare computerizată: Mihaela Ciufu

Design copertă: Dan Mihalache

Ilustrație copertă: Arhiducele Rudolf de Habsburg fumând o țigară. Fotografie din 1880. © Getty Images

CHRISTINE MONDON, *Rodolphe de Habsbourg: Mayerling ou la fin d'un Empire*
Copyright © Bernard Giovanangeli Éditeur, 2009

Toate drepturile asupra ediției în limba română aparțin
GRUPULUI EDITORIAL CORINT.

ISBN 978-606-8723-09-9

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

MONDON, CHRISTINE

Rudolf de Habsburg : Mayerling sau Sfârșitul unui imperiu /

Christine Mondon; trad.: Diana Morărașu;

pref.: Petre Otu. - București: Corint Books, 2015

Bibliogr.

ISBN 978-606-8723-09-9

I. Morărașu, Diana (trad.)

II. Otu, Petre (pref.)

94(430)"15" Rudolf II de Habsburg

94(437)

94(439)

Prefață

De la Mayerling la Sarajevo

Moartea violentă a principelui moștenitor al Austro-Ungariei, Rudolf de Habsburg, în dimineața zilei de 30 ianuarie 1889, în pavilionul de vânătoare de la Mayerling, un sat nu departe de Viena, a zguduit Imperiul Austro-Ungar și a șocat întreg mapamondul. Dar, chiar din momentul producerii lui, episodul, cunoscut îndeobște ca „drama de la Mayerling”, a fost înconjurat de un mister de nepătruns, alimentând imaginația contemporanilor și generând, în posteritate, o sarabandă de scenarii.

A contribuit la crearea „mitului” și la perpetuarea lui o multitudine de elemente, dintre care un loc deloc neglijabil l-a avut curtea imperială, care, de la început, a oferit explicații contradictorii și a ascuns detalii ce puteau fi compromițătoare. Spre exemplu, un timp îndelungat nu a fost recunoscută oficial prezența, alături de prințul moștenitor, a tinerei sale amante, de numai 17 ani, baroana Maria (Mary) Vetsera, al cărei cadavru a fost găsit în aceeași încăpere cu cel al prințului.

Sinucidere, ca final al unei povești de dragoste imposibile, de genul Romeo și Julieta sau atentat, cu motivații politice, religioase, ritualice etc.? Iată cele două mari piste pe care au mers cercetările de până acum, concretizate într-o foarte bogată bibliografie, dublată de o consistentă literatură și de notabile realizări cinematografice.

Acestei mari și nerezolvate dileme încearcă să-i răspundă și lucrarea pe care o prefațăm, apărută la Editura Corint și având-o drept autoare pe Christine Mondon, o profundă cunoscătoare a problematicii evoluției Imperiului Austro-Ungar și a personalităților sale emblematiche.

De altfel, Editura Corint nu este la prima reușită de acest gen, alte două apariții fiind consacrate straniei împărătese Elisabeta, mama nefericitului Rudolf^{*}. Prin cele trei lucrări de ținută științifică, cititorul român are posibilitatea de a cunoaște mai bine un capitol important al istoriei europene, cu reverberații în istoria națională.

Revenind la lucrarea lui Christine Mondon, aș sublinia de la început titlul lucrării, *Rudolf de Habsburg: Mayerling sau sfârșitul unui imperiu*, care este foarte sugestiv. De altfel, autoarea apreciază pe bună dreptate că: „Dacă afacerea Mayerling a captivat într-atât spiritele este pentru că a căpătat un caracter premonitoriu, prevestind sfârșitul imperiului. Lipsit fiind de un moștenitor direct, tronul Habsburgilor revine nepotului lui Franz Joseph, arhiducele Franz Ferdinand, a cărui asasinare, la Sarajevo, pe 28 iunie 1914, antrenează Europa într-una dintre cele mai cumplite tragedii din istoria ei.”

Pornind de la titlul inspirat al lucrării, apreciem că între Mayerling și Sarajevo există o evidentă legătură și destule similități. Acesta este și motivul pentru care prefața am pus-o sub semnul celor două localități de tristă memorie, repere semnificative ale istoriei europene.

Victime au fost cei doi prinți moștenitori ai Austro-Ungariei, Rudolf și Franz Ferdinand, moartea lor fiind violentă. Dacă

* Jean Des Cars, *Sissi, împărăteasa Austriei*, traducere din franceză de Ana-Maria Stan, postfață de Doru Dumitrescu, Corint Books, București, 2014; Ángeles Caso, *Sissi. Biografia împărătesei Elisabeta a Austro-Ungariei*, traducere din spaniolă de Elena Anca-Coman, traducerea versurilor din germană de Roland Schenn, Corint Books, București, 2014.

asupra sfârșitului primului, așa cum arată detaliat și Christine Mondon, persistă foarte multe neclarități, în cazul celui de-al doilea, măcar făptașul este foarte bine cunoscut – studentul de numai 19 ani, Gavriilo Princip, unul dintre cei șapte atentatori care își propuneau uciderea perechii princiare, ca un gest simbolic, mai ales că în ziua fatidică, 15/28 iunie, se împlineau 525 de ani de la bătălia de la Kossovopolje (Câmpia Mierlei), un reper fundamental al istoriei sârbești.

Ambii arhiduci erau personalități bine conturate, care au cunoscut temeinic anacronismul și imobilismul monarhiei dualiste și au imaginat planuri de reformă care să o salveze de la pierire. În esență, ei doreau reorganizarea imperiului pe baze trilaterale, acordând numeroasei populații slave un rol mult mai important. De precizat că Franz Ferdinand a avut, după multe mărturii, o atitudine binevoitoare față de românii din Austro-Ungaria, ceea ce i-a atras ura clasei conducătoare maghiare.* Dar conduita lor reformistă s-a izbit de împotrivirea acerbă a aristocrației imperiului bicefal, astfel că proiectele modernizatoare nu au putut prinde viață.

Relațiile dificile ale prinților moștenitori cu împăratul, aristocrația vieneză și birocrăția imperială s-au datorat și situației lor familiale. Căsătoria lui Rudolf cu Stéphanie, membră a Casei domnitoare belgiene, a fost nefericită; paginile lui

* Nicolae B. Cantacuzino, *Amintirile unui diplomat român*, ediție îngrijită, adnotată și indice general de Vasile Burloi și Alexandrina Ioniță, Casa Editorială Demiurg, Editura Apolonia, Iași, 2012, p. 73. Diplomatul român a lucrat la Viena timp de 15 ani (1895-1909) și a cunoscut foarte bine înalta societate și familia imperială. Paginile sale redau atmosfera unei lumi crepusculare și exclusiviste ale cărei trăsături erau fățărnicia, snobismul și mai ales imobilismul. După opinia sa, „intrasigența, spiritul gelos și opoziția constantă a împăratului la orice încercare de reformă” au reprezentat una din cauzele prăbușirii dinastiei de Habsburg și a imperiului pe care ea l-a condus vreme de secole.

Christine Mondon dedicate acestui capitol sunt ilustrative, între cei doi existând o evidentă nepotrivire.

În ceea ce-l privește pe Franz Ferdinand, el s-a căsătorit cu o femeie de condiție relativ modestă, de origine cehă, Sophie Chotek, contesă de Chotkova și Wognin (avansată de împărat, la 1900, la rangul de ducesă de Hohenberg). Protocolul rigid al Curții a exclus-o din anturajul imperial, iar cei trei copii ai cuplului, perfect legitimi, au fost considerați un fel de bastarzi. Ei poartă numele mamei și nu moștenesc nici tronul, nici titlurile tatălui.

Moartea atroce a celor doi cuprinde, la rândul ei, foarte multe necunoscute. Autorii care au cercetat sfârșitul lui Rudolf, inclusiv Christine Mondon, nu au dat un verdict clar, dacă a fost o sinucidere sau un atentat.

Cât privește asasinarea lui Franz Ferdinand lucrurile nu sunt cu mult mai limpezi.* Zvonul despre proiectul asasinării lui Franz Ferdinand a circulat în diverse medii. Informat de Belgrad, ministrul sârb la Viena, Liuba Jovanović, a încercat să obțină o audiență la Ministerul Afacerilor Externe, pentru a informa asupra riscurilor deplasării prințului moștenitor în Bosnia, dar aceasta nu i-a fost acordată. Același diplomat l-a întâlnit pe generalul Oskar Potiorek, guvernatorul militar al Bosniei și Herțegovinei, provincii anexate de Austro-Ungaria în 1908, dar informațiile pe care i le-a oferit n-au fost foarte precise. Prin urmare generalul nu a luat nicio măsură suplimentară. La un moment dat nici prințul moștenitor nu a mai dorit să facă deplasarea în Bosnia, dar de la Viena i s-a transmis că programul trebuie respectat.

Mai sunt o serie de detalii care stârnesc nedumerire. Mașina care transporta perechea princiară de la primărie la spital,

* Pentru viața lui Franz Ferdinand, inclusiv împrejurările asasinatului, a se vedea, între altele, Constantin Graur, *Cu privire la Franz Ferdinand*, Editura Adevarul, București, 1935. Constantin Graur era, în momentul asasinatului de la Sarajevo, trimisului ziarului *Adevărul* în capitala austriacă.

pentru ca arhiducele să se intereseze de soarta ofițerilor răniți în primul atentat, ce se produsese cu două ore înainte, a luat-o pe un drum greșit și la un moment dat a oprit pentru a se întoarce. Acesta a fost momentul, parcă ales, în care Gavriilo Princip a tras asupra înalților oaspeți. Au fost doar două gloanțe, a stabilit ancheta, dar ele i-au rănit grav pe Franz Ferdinand și soția sa, deși atentatorul era neinstruit din punct de vedere militar. Generalul Potiorek, responsabil cu securitatea celor doi, nu a fost pedepsit; mai mult, a rămas în funcție, fiind unul dintre comandanții de rang înalt ai armatei austro-ungare în primele luni de război. Împăratul, la rândul său, nu a părut foarte afectat de tragedie, comunicatul oficial anunțând că a luat masa singur. Nu se spunea în document dacă i-a și tihnit.

Funeraliile lui Franz Ferdinand au avut un caracter modest, fără participarea niciunui suveran. Wilhelm al II-lea, împăratul german, prieten al defunctului, dornic să participe la ceremonia funerară, a fost întors din drum.

Atentatul de la Sarajevo a făcut parte din lungul șir de nenorociri care s-au abătut asupra împăratul Franz Joseph în lunga sa domnie de 68 de ani. Fratele său, arhiducele Maximilian, sfătuit să ajungă împărat al Mexicului, a fost condamnat la moarte de republicanii din Mexic și împușcat în ziua de 19 iunie 1867. În urma acestei tragedii, soția sa, Charlotte, fiica regelui Belgiei Leopold I, a înnebunit de durere.

Arhiducele Rudolf, subiectul cărții de față, a avut parte de o moarte cumplită, nelămurită până astăzi. Mama sa, împărăteasa Elisabeta, a fost asasinată în ziua de 10 septembrie 1898, la Geneva, de anarhistul italian Luigi Lucheni. Sora lui Sissi, ducesa d'Alençon, a murit într-un incendiu la Bazar de la Charité de la Paris. Arhiducesa Hedwiga, fiica arhiducelui Albrecht, a murit tot într-un incendiu din cauza unei lumânări care s-a răsturnat în momentul în care se îmbrăca. Arhiducele Wilhelm și-a pierdut viața în urma unei căzături de pe cal. Arhiducele Ladislau

s-a împușcat din greșeală cu arma de vânătoare pe care dorea s-o descarce. Arhiducele Johann Salvator, acuzat de împărat că este implicat în moartea fiului său, s-a înecat în Oceanul Atlantic, în sudul Americii Latine, vaporul său scufundându-se*.

Peste toate, Imperiul Austro-Ungar este cel care a declanșat „Marele Război”, deși nu este singurul responsabil pentru aprinderea conflictului la sfârșitul căruia se va destrăma, dispariția lui intrând în logica implacabilă a istoriei. Franz Joseph nu a mai apucat să vadă finalul imperiului, intuit de altfel, întrucât a murit la 21 noiembrie 1916. Urmașul său la tron, împăratul Carol I**, a avut un rol similar cu acela al lui Romulus Augustulus în timpul căruia s-a prăbușit Imperiul Roman de Apus.

Revenind la cartea lui Christine Mondon, remarcăm că ea realizează profilul complet al arhiducelui Rudolf, prezentând inclusiv concepțiile sale în domeniul relațiilor externe ale monarhiei dualiste. Tânăr precoce, dotat cu alese calități intelectuale, prințul moștenitor devine cu timpul germanofob și francofil, lucru de neiertat în societatea vieneză, mai ales după stingerea episoadelor belice austro-prusac (1866) și franco-prusac (1870–1871). Austro-Ungaria va ajunge la remorca Reich-ului german, acesta conferindu-i vechii sale rivale rolul cel mai important în sud-estul continentului european și în bazinul danubian.

Pentru a sublinia noul rol al monarhiei dualiste, perechea arhiducală a efectuat, în 1884, un voiaj în sud-estul Europei, etapele fiind Constantinopol, București și Belgrad. După această vizită, Rudolf nota că: „destinul statelor balcanice reprezintă pentru noi o chestiune vitală [...] Prin răspândirea

* Jean-Paul Bled, *Rodolphe et Mayerling*, Fayard, Paris, 1989, pp. 266-267.

** Carol I a fost și ultimul rege al Ungariei, sub titlul de Carol al IV-lea, și al Boemiei, sub titlul de Carol al III-lea.

culturii, noi trebuie să le plasăm în orbita influenței noastre directe și să ni le atașăm.”*

Vizita la București a lui Rudolf și a soției sale, menționată și de autoare, a avut loc în perioada 13/25–14/26 aprilie 1884, perechea princiară fiind primită cu multă căldură de regele Carol I și regina Elisabeta. „Ora 7, notează Carol în *Jurnalul* său, trenul ajunge la Comana, salutare călduroasă, ne tutuim de îndată. Stéphanie fermecătoare, el foarte plăcut. Ora 8, București (Filaret), primire frumoasă, prezentare a miniștrilor, vârfurilor etc. Gardă de onoare, imnul național austriac. Elisabeta prezintă doamnele, care oferă buchete. Colonia austriacă este prezentă. Elisabeta cu arhiducesa Stéphanie, în prima trăsură, eu cu arhiducele Rudolf, în cea de-a doua, ținută de *grand gala*. Intrarea în oraș, care e iluminat strălucitor și decorat. Primire foarte călduroasă, de care amândoi sunt încântați. La Palat, garda de onoare și întregul corp de ofițeri ai garnizoanei, pe care eu îi prezint. Defilare a gărzii de onoare. Ora 9, mare retragere cu torțe a zece corpuri de fanfară, foarte frumos. Supat à quatre, foarte confortabil, împreună până la ora 11.”**

Programul de a doua zi a cuprins mai multe activități, deși ploaia, vântul și frigul au constituit impedimente serioase. Arhiducele a primit guvernul român, corpul diplomatic și delegația austriacă; trupele Corpului 2 de armată au defilat timp de o oră în fața Palatului, regele Carol conducând defilarea. Apoi perechea arhiducală a făcut o plimbare cu trăsura prin oraș și

* *Apud* Ministerul Afacerilor Externe, Institutul Diplomatic Român, *Documente Diplomatice Române, volumul 12, 1884-1885*, editori: Rudolf Dinu (coordonator), Alin Ciupală, Antal Lukács, editori asociați: Anca GrațIELA Moga, Nicolae Nocolescu, introducere: Rudolf Dinu, Editura Confys, Râmnicu-Vâlcea, 2010, p. VIII.

** Carol I, *Jurnal. Volumul I, 1881-1887*, stabilirea textului, traducere din germană, studiu introductiv și note de Vasile Doceas, Polirom, Iași, 2007, p. 293.

s-a întâlnit cu mitropolitul primat. Seara a avut loc un dineu de gală, de 60 tacâmuri, în sala tronului. Au fost conferite decorații, regele Carol I primind ordinul „Lâna de aur”, cea mai înaltă decorație austriacă. Au urmat un bal în costume naționale la Teatrul Național, un ceai intim la Palat și plecarea în aceeași seară, în fapt la miez de noapte, a înalților oaspeți spre Turnu Severin, unde s-au îmbarcat pentru Belgrad*.

Vizita lui Rudolf în România a avut semnificații ample, ea reprezentând sfârșitul relațiilor reci dintre monarhie și regatul român, apărute după 1878. Ea s-a desfășurat după ce România a aderat, în toamna lui 1883, la Tripla Alianță, constituită în 1882 și formată din Germania, Austro-Ungaria și Italia**.

Oamenii politici români erau conștienți de noua turnură a raporturilor româno-austro-ungare și se arătau satisfăcuți de vizita perechii princiare. Ministrul Afacerilor Externe, D.A. Sturdza, unul dintre artizanii noi orientări politice a statului român, aprecia că: „Această călătorie a moștenitorului tronului austriac are o mare importanță pentru viitorul patriei noastre, căci strânge legăturile tot mai intime cu Austria și, ceea ce e principalul, cu Germania, în consecință mica noastră țară capătă ajutor și spate puternic, și, prin urmare, tărie și siguranță.”***

* *Ibidem*, pp. 293-294.

** Pentru relațiile dintre România și Imperiul Austro-Ungar, inclusiv aderarea la Tripla Alianță, a se vedea *Documente Diplomatice Române, volumul 11, 1883*, volum realizat de Alin Ciupală, Rudolf Dinu, Antal Lukács, cuvânt înainte de Mihai Răzvan Ungureanu, ministrul Afacerilor Externe, introducere de Rudolf Dinu, Editura Academiei Române, București, 2006; Rudolf Dinu, *Diplomația Vechiului Regat 1878-1914. Studii*, Monitorul Oficial, Editură și Tipografie, Presa Universitară Clujeană, București, 2014.

*** *Apud* Ministerul Afacerilor Externe, Institutul Diplomatic Român, *Documente Diplomatice Române, volumul 12, 1884-1885*, p. VIII. Și împăratul a mulțumit regelui Carol I pentru primirea făcută perechii princiare, cum se poate vedea în Serviciul Arhivelor Naționale Istorice Centrale (S.A.N.I.C.), fond Carol I, personale, vol. I, 1850-1914, dosar nr. 80, f. 1.

Arhiducele Rudolf a mai efectuat o vizită în România în perioada 13/25–16/28 septembrie 1884, de data aceasta venind de la Brașov și rămânând numai în Sinaia și împrejurimi*. Din nou, vremea a fost umedă și rece, afectând programul**. Pe-rechea princiară a vizitat mănăstirea Sinaia și a participat la exercițiile Batalionului 2 de vânători. Regina Elisabeta și prințesa Stéphanie au călătorit la Bușteni, iar prințul moștenitor a participat la o partidă de vânătoare organizată la Cumpătu, vizitând și cascada Urlătoarea***.

În timpul vizitei, regele Carol I a avut mai multe runde de discuții cu principele moștenitor, ceea ce a contribuit la crearea unei atmosfere destinsă între ei. De altfel, cu ocazia vizitelor în Germania și Austro-Ungaria din anii următori, suveranul român s-a întâlnit de mai multe ori cu principele moștenitor.

De aceea, moartea lui Rudolf l-a impresionat și afectat pe Carol I. Într-o scrisoare din 24 februarie/8 martie 1889, nu mult după tragedia de la Mayerling, adresată surorii sale, Maria de Flandra, suveranul mărturisea: „Ne găsim încă sub impresia îngrozitoare a catastrofe care s-a abătut asupra casei austriece și a voastre, și avem cea mai mare compasiune pentru sărmanul împărat care a avut o viață plină de încercări și, în cele din urmă, a primit încă o lovitură îngrozitoare. El este extrem de receptiv și recunoscător pentru sincera compasiune la nenorocirea sa și este emoționant cât de bărbătește își poartă

* Întrucât vizita din aprilie 1884 nu a durat decât 24 de ore, Viena a promis că prințul va reveni în România în vara aceluiași an (vezi *ibidem*, p. 74). La 4 iulie 1884, Rudolf îi mulțumea lui Carol pentru invitație și îl informa că va veni în luna septembrie, când avea concediu (S.A.N.I.C., fond Carol I, personale, vol. I, 1850–1914, dosar nr. 169, f. 1).

** Carol I, *op. Cit.*, pp. 321–322.

*** A se vedea și relatarea din ziarul *Voința Națională*, de orientare liberală, anul I, nr. 54, duminică 16 septembrie, luni 17 septembrie 1884.

suferința. [...] Am fost bun prieten cu Rudolf și ne-am înțeles foarte bine. De aceea, sfârșitul său jalnic m-a afectat profund.”*

După episodul din anii 1883–1885, când relațiile dintre regatul român și monarhia dualistă s-au încălzit, temperatura lor s-a răcit considerabil în următorii ani, chiar dacă Franz Joseph a vizitat România (16/28–18/30 septembrie 1896). Motivul principal al acestei involuții l-a constituit politica dură de de-naționalizare a românilor de peste munți dusă de Budapesta, fapt complet inacceptabil pentru București. În al Doilea Război Balcanic (1913), falia dintre România și monarhia bicefală s-a adâncit considerabil, pentru ca la izbucnirea primei conflagrații mondiale să se producă *de facto* divorțul. Doi ani mai târziu, în seara zilei de 14/27 august 1916, Edgar Mavrocordat, ministru la Viena, a înmânat declarația de război a României adresată Imperiului Austro-Ungar.

Christine Mondon își construiește cu măiestrie eșafodajul, urmărind, atentă la nuanțe, evoluția eroului în toate ipostazele sale – precursorii, mediul familial, copilăria, formarea intelectuală și pentru viață, maturitatea cu proiectele ei reformatoare, viața sentimentală tumultuoasă și, într-un final, tragedia. Autoarea trece în revistă toate scenariile pe care sfârșitul tragic le-a generat, dar evită să dea un verdict clar. Apreciază ca verosimil atentatul, dar lasă misterul să plutească în continuare.

O carte foarte bine informată, o lectură tulburătoare pe alocuri, despre un destin frânt prea devreme, ce s-a transformat din chiar momentul dispariției eroului într-un mit, refuzând cu încăpățănare să se lase dezlegat în pofida scurgerii vremii.

PETRE OTU

* Sorin Cristescu, *Carol I. Corespondență personală (1878-1912)*, Tritonic, București, 2005, p. 246. Suveranii români au trimis telegrame de condoleanțe împăratului și împărătesei și au participat la Te Deum-ul organizat în memoria ilustrului defunct (S.A.N.I.C., fond Carol I, personale, vol. I, 1850–1914, dosarele nr. 93, 94, 130, 131).

Mitul Mayerling

În toiul iernii aspre a anului 1889, în pavilionul de vânătoare de la Mayerling, sat aflat la patruzeci de kilometri sud-vest de Viena, domnea o atmosferă lugubră. Orele zburau nebunește, culorile zilei nu izbuteau să se însuflețească, vântul șuiera printre arborii pădurii. Din când în când, un țipăt răgușit de corb sfârteca văzduhul. Avea să se întâmple o nenorocire... În dimineața zilei de 30 ianuarie, Loschek, servitorul fidel al arhiducelui Rudolf, descoperă cadavrele însângerate ale stăpânului său și ale tinerei sale amante, baroana Mary Vetsera. Marea iubitoare de cai, cea pe care jocheii o numeau „îngerul pistelor”, zăcea alături de iubitul ei. Ochii fetei, atât de scânteietori odinioară, erau acum goi. O rană cumplită îi pângărea tâmplile; capul îi semăna cu o bonetă din sânge închegat. Acest spectacol macabru îți făcea pur și simplu greață.

Rudolf de Habsburg, născut în 1858, era unicul moștenitor al împăratului Austro-Ungariei, Franz Joseph (1830-1916), și al soției sale, împărăteasa Elisabeta, numită Sissi (1837-1898), care va fi asasinată pe un chei din Geneva de Luigi Lucheni, un anarhist italian. Imperiul Austro-Ungar este zguduit de tragedia de la Mayerling. Deși familia imperială se grăbește să susțină teza dublei sinucideri, circumstanțele exacte ale dramei rămân

încețoșate și nu sunt încă elucidate. S-a sinucis Rudolf după ce a omorât-o pe tânăra de șaptesprezece ani? A vrut Mary Vetsera să moară din prea multă iubire pentru prințul ei bolnav? Au fost cei doi niște victime ale pasiunii, precum Romeo și Julieta? Când porțile grele ale criptei Capucinilor, locașul de veci al Habsburgilor, s-au deschis pentru a adăposti rămășițele lui Rudolf, istoria s-a preschimbat pentru totdeauna în mit.

Această tragedie nu a încetat să inspire istorici, romancieri, cineaști. Firește că doar teza romanescă era susceptibilă să stârnească pasiuni, astfel încât numeroase filme au reluat tema iubirii imposibile. Singurul care s-a abătut de la ea a fost Jean Delannoy, în *Secretul de la Mayerling*, realizat în 1949. Cineastul a luat în calcul toate posibilitățile, ajungând, în cele din urmă, la teza unui asasinat politic, deghizat în sinucidere. În 2002, piesa de teatru *Mayerling: Tragedia austriacă*, a dramaturgului Franzobel, se inspiră din mit, luându-l drept model al unei farse absurde despre Imperiul Austro-Ungar. Povestea de dragoste nu este lămurită, misterul nu este risipit. Suntem departe de mitul Habsburgilor, cel descris de germanistul italian Claudio Magris, care susținea ideea coeziunii și unității imperiului.

Lista personajelor istorice devenite mitice e lungă. Incontestabil, Rudolf face parte dintre ele. Avem toate ingredientele necesare pentru un mit care să reziste timpului: un moștenitor la tron, care este oricum, numai om obișnuit nu, o imposibilă poveste de dragoste, ramificații politice, diplomatice, înalte personalități din lumea întreagă, precum și confuzia totală a ipotezelor și interpretărilor avansate. Ne aflăm în fața unui mister cum puține există în istorie, date fiind natura și consecințele sale. Iar toate acestea sunt suficiente pentru a plămădi un mit fascinant al unei lumi, cea din 1889, o lume care se clătina, gata să se prăbușească.